

Lausuntopyyntö STM 2015

1. Vastaajatahon virallinen nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Opetusalan ammattijärjestö OAJ

2. Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Nina Lahtinen

3. Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

Vastaajien määrä: 1

Nimi	Asema organisaatiossa	Matkapuhelin	Sähköposti
Nina Lahtinen	kehittämispäällikkö	050 3413964	nina.lahtinen@oaj.fi

4. Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimitelmässä

Vastaajien määrä: 1

18.01.2016

5. Toimielimen nimi

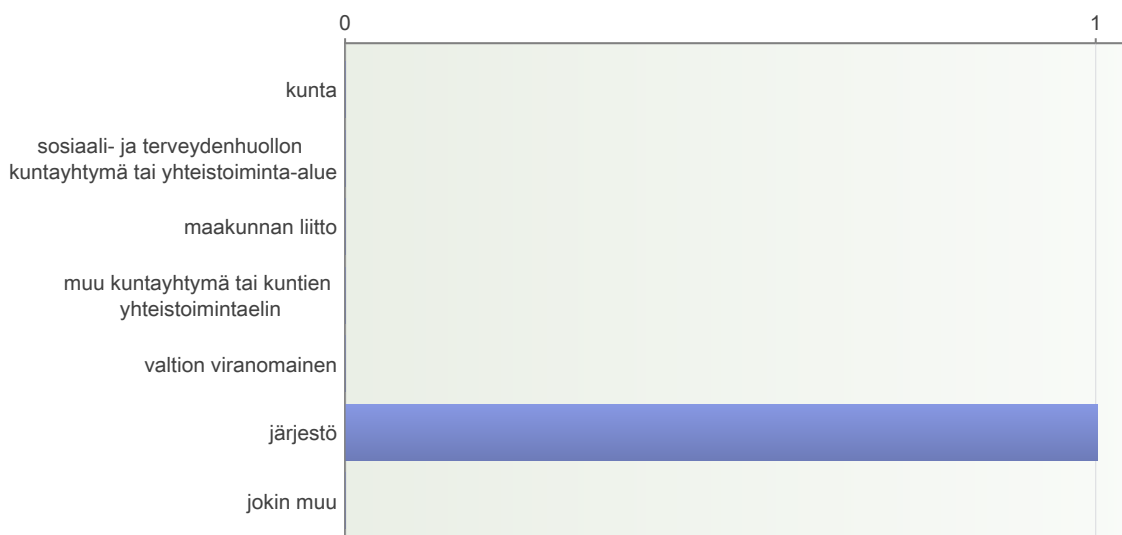
Vastaajien määrä: 1

Nimi

- koulutuspoliittinen toimikunta

6. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

7. Kunta numero tilastokeskuksen luokituksessa

Ei vastauksia.

8. 1. Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Onko nykyinen maakuntajako oikea peruste itsehallintoalueiden muodostamiselle?

Vastaajien määrä: 1

9. 2. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei vastauksia.

10. 3. Tämä kysymys vain kuntien valtuustoille: Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Minkä nykyisen maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kuntanne katsoo perustelluksi kuulua? (liite: Manner-Suomen maakunnat)

Ei vastauksia.

11. 4. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei vastauksia.

12. 5. Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettyjen kolmen itsehallintoalueen täytyy järjestää palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on jatkossa maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään. Miten arvioitte tehtyä ratkaisua?

Ei vastauksia.

13. 6. Minkä kriteerien perusteella tulisi päättää siitä, mitkä kolme itsehallintoaluetta järjestävät sosiaali- ja terveyspalvelut muiden itsehallintoalueiden kanssa? Voit valita yhden tai useampia

Ei vastauksia.

14. 7. Itsehallintoalueet tulevat tarvitsemaan yhteistyökumppaneita palveluiden järjestämisessä. Mikä tai mitkä ovat alueellenne luontaiset yhteistyösuunnat?

Ei vastauksia.

15. 8. Jos se itsehallintoalue, johon katsotte kuntanne kuuluvan, osoittautuu myöhemmin tehtävän päätöksen johdosta sellaiseksi itsehallintoalueeksi, joka ei vastaa itsenäisesti sote-palvelujen järjestämisestä, onko sillä vaikutusta kunnan kantaan siitä, mihin itsehallintoalueeseen kunnan tulisi kuulua?

Vastaajien määrä: 1

16. 9. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei vastauksia.

17. 10. Hallituksen linjauksen mukaan itsehallintoalueille osoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi 1.1.2019 lähtien seuraavat tehtävät: pelastustoimen tehtävät, maakuntien liittojen tehtävät ja ELY-keskusten alueellisen kehittämisen tehtävät sekä lisäksi mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto. Mitä muita tehtäviä olisi mielestänne tarkoituksenmukaista siirtää itsehallintoalueille?

Vastaajien määrä: 1

- Ammatillinen koulutus osa koulutusjärjestelmää eikä kuulu itsehallintoalueille

Ammatillisen koulutuksen kuten lukiokoulutuksenkin järjestäminen pohjaa opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämään järjestämislupaan. Millään taholla ei ole velvollisuutta järjestää ammatillista koulutusta. OAJ pitää nykyinsäädännön mukaista järjestämislupaan perustuvaa toimintamallia hyvänä eikä pidä mahdollisena ammatillisen koulutuksen järjestämisen määrittämistä itsehallintoalueen tehtäväksi.

Ammatillinen koulutus on valtakunnallista, ei alueellista. Opiskelijoilla on vapaa hakeutumisoikeus asuinkunnasta riippumatta mihin tahansa yli kunta- ja maakuntarajojen. Samoin yrityksillä ja työnantajilla on vapaus hankkia esimerkiksi lisä- ja henkilöstökoulutusta tarpeidensa mukaisesti yli maakuntarajojen.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusmalli ei myöskään sovi itsehallintoalueille kaavailtuihin malleihin, jossa kunnat eivät ole rahoittajina. Ammatillisen koulutuksen rahoitus maksetaan koulutuksen järjestäjille, jotka käyttävät sen koulutukseen ja sen edellyttämiin välttämättömiin investointeihin. Tätä ei pidä muuttaa byrokraattisemmaksi kierrättämällä rahoitusta itsehallintoalueen kautta.

Pääministeri Sipilän hallitusohjelman mukaan ammatillisen koulutuksen kehittäminen tapahtuu ammatillisessa reformissa. Sen yhteydessä OAJ:stä pitäisi muun muassa selvittää, tulisiko ammatillisen koulutuksen järjestämisluodoksi säätää ammattikorkeakoulujen tapaan osakeyhtiömalli. Samalla olisi arvioitava, tarvitaanko osakeyhtiömallista koulutusta varten erillinen laki tai omat säädökset osakeyhtiölakiin tai koulutusta koskeviin lakeihin. Julkisin varoin toteutettavan koulutuksen osalta on turvattava tiedon avoimuus, henkilöstön vaikutusmahdollisuudet päätöksenteossa sekä muiden koulutuksen järjestämiseen liittyvien erityispiirteiden huomioon ottaminen. Osakeyhtiömallia puoltavat muun muassa seuraavat asiat:

- Osa ammatillisesta koulutuksesta kuuluu kilpailulainsäädännön alaisuuteen. Tämän vuoksi ammatillisella koulutuksen järjestäjällä on oltava joka tapauksessa yhtiömuotoista toimintaa, joka tarjoaa myös kasvamassa olevalle koulutusviennille hyvän pohjan.
- Osakeyhtiömalli turvaa rahoituksen kohdentamisen koulutuksen järjestäjälle, jolloin koko rahoitus ohjautuu suoraan koulutukseen. Se mahdollistaa myös kuntayhtymää tai kunnallista järjestäjää kevyemmän hallinnollisen byrokratian.
- Ammatillisella toisen asteen koulutuksella on selkeä yhteys ammattikorkeakoulujärjestelmään. Ammattikorkeakoulut on juuri muutettu osakeyhtiömallisiksi.

Ammatillinen koulutus on oleellinen osa koulutusjärjestelmää ja sillä on merkittävä rooli elinkeinopolitiikan kehittämisessä. Itsehallintoalue voi niin halutessaan anoa järjestämislupaa, mutta niiden velvollisuudeksi ammatillisen koulutuksen järjestämistä ei tule säätää.

Koulutuksen ennakointi

Koulutuksen määrällisessä ennakkoinnissa tarvitaan sekä alueellista että valtakunnallista näkemystä. Itsehallintoalueen tehtäväksi sopii määrällisen ennakointitiedon kokoaminen alueellisista koulutustarpeista. Sen on laadittava alueen esitys yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa nykykäytäntöä vastaavasti.

Itsehallintoalueen kokoama näkemys alueen määrällisestä ennakkoinnista on toimitettava Opetushallitukselle. Opetushallituksen tehtävänä on säilytettävä kokonaisvaltainen valtakunnallisten pitkänaikavälin työvoima- ja koulutustarpeiden määrällinen ennakointi. Ennakkoinnin taustalla on jatkossakin oltava laaja yhteistyöverkosto, jonka muodostavat eri ministeriöt, tutkimuslaitokset, alueviranomaiset sekä työmarkkinajärjestöt.

18. 11. Millä keinoin tulisi varmistaa itsehallintoalueiden ja kuntiin jäävien tehtävien välinen yhteys hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä?

Vastaajien määrä: 1

- Oppilas- ja opiskeluhuollon palvelut

Oppilas- ja opiskelijahuolto koostuu koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluista, opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluista sekä opetussuunnitelman mukaisesta oppilas- ja opiskelijahuollosta.

Opiskeluhoitolakia (1287/2013) säädettäessä sivistysvaliokunnan mietinnössä (SiVM 14/2013 vp) linjattiin oppilas- ja opiskeluhoitolpalvelut lähipalveluksi. Ne järjestetään kouluissa ja oppilaitoksissa siten, että palvelut ovat lähellä oppilaita ja opiskelijoita ja näin helposti ja nopeasti nuorimpienkin oppilaiden saavutettavissa. Eduskunta (EV 224/2014 vp) myös edellytti, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistuksen yhteydessä hallitus huolehtii siitä, että oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämät palvelut voidaan jatkossakin toteuttaa kouluissa ja oppilaitoksissa lähipalveluna.

OAJ pitää välttämättömänä, että sote-uudistusta linjattaessa ja hallituksen esitystä tehtäessä niihin kirjataan selkeästi, että koulu- ja opiskeluterveydenhuolto on järjestettävä palvelun tuottavasta tahosta riippumatta kouluissa ja oppilaitoksissa. Terveystoiminnan vastaanoton on sijaittava ja lääkärintarkastusten tapahduttava jatkossakin koulussa ja oppilaitoksessa. Näin turvataan, että palvelut ovat oppilaiden ja opiskelijoiden yhdenvertaisesti ja helposti saavutettavissa olevia matalan kynnyksen palveluita. Keskiössä on oltava palvelun toteuttaminen kouluissa ja oppilaitoksissa sekä terveydenhuollon monipuolinen yhteistyö koulujen ja oppilaitosten kanssa.

Opiskeluhoitolain 10 §:n mukaisesti perusopetuslain 7 ja 8 §:ssä tarkoitettu opetuksen järjestäjä, jonka tehtävänä on opetuksen järjestäminen vaikeimmin vammaisille lapsille sekä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 20 §:n 2 momentissa tarkoitettu koulutuksen järjestäjä saavat opetuksen ja koulutuksen tueksi järjestää opiskelijoilleen terveydenhuollon palveluja. Tämän on oltava mahdollista sote-uudistuksen jälkeenkin.

Koulupsykologi ja -kuraattoripalvelun järjestäjätahona on oltava opetuksen – tai koulutuksen järjestäjä. Useissa kunnissa oppilas- ja opiskeluhooltoon kuuluvat koulupsykologi- ja kuraattoripalvelut ovat nykyisin kokonaan tai osittain sivistystoimen hallinnon alaisuudessa. Esimerkkinä mainittakoon Helsinki, Raisio, Joensuu, Rovaniemi ja Seinäjoki, joissa sekä koulupsykologit että -kuraattorit ovat opetustoimen hallinnon alla.

Opiskelijahuoltolaissa säädetään, että yksityinen oppilaitos voi järjestää oppilas- ja opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut kokonaan tai osin itse. Tämän on oltava mahdollista jatkossa niin yksityisille opetuksen- ja koulutuksen järjestäjille kuin kunnallisille opetuksen- ja koulutuksen järjestäjille. Sivistysvaliokunnan esityksen (SiVM 16/2014 vp) mukaisesti on välttämättömänä, että arvioitaessa yksityisiä sosiaali- ja terveystoimen palveluja koskevan lainsäädännön yhtenäistämistä, selkeyttämistä ja ajanmukaistamista arvioidaan myös yksityisten ja valtion koulujen tarvitseman psykologipalvelujen järjestämisluvan todellista tarvetta ja mahdollisuutta siirtyä asiakas- ja potilasturvallisuutta vaarantamatta kevyempään ilmoitusmenettelyyn.

Näiden palveluiden rahoituksen on tultava suoraan palvelun järjestävälle opetuksen- tai koulutuksen järjestäjälle. Näin turvataan se, että koulupsykologit ja –kuraattorit ovat kouluissa ja oppilaitoksissa lähellä oppilaita ja opiskelijoita ja siten helposti ja nopeasti savutettavissa. He ovat kiinteä osa kouluyhteisöä sekä kodin ja koulun sekä oppilaitoksen välistä yhteistyötä eivätkä mikään päivystysluonteinen toiminto.

Rahoituksesta päätettäessä on otettava huomioon nykyinen resurssipula. Yleisesti on tiedossa, että muun muassa määrärahoja, jotka lisättiin peruspalveluiden valtionsuuteen koulukuraattorien ja –psykologien palkkaamiseksi, ei kaikkialla kohdennettu tähän tarkoitukseen. Kun näiden palveluiden järjestäminen siirretään opetuksen ja koulutuksen järjestäjien vastuulle, on varmistettava rahoituksen ja palvelutason yhdenvertainen riittävyys koko maassa.

Samassa yhteydessä on otettava huomioon rehtoreiden työmäärän kasvu. Tämä johtuu koulu- ja opiskeluterveydenhuollon kanssa tehtävästä yhteistyöstä sekä koulupsykologien ja-kuraattoreiden johdosta tapahtuvasta henkilöstömäärän kasvusta.

OAJ esittää huolensa myös sosiaalipalveluiden ja lastensuojelun toimivuudesta, jos ne siirtyvät kokonaisuudessaan itsehallintoalueelle. Päiväkodit, koulut ja oppilaitokset ovat usein tahoja, joissa huoli lapsen tai nuoren sosiaalihuollon ja lastensuojelun palvelutarpeesta herää ja havaitaan. Yhteistyö sosiaalihuollon- ja lastensuojelupalveluiden sekä koulujen sekä oppilaitosten välillä ei saa heiketä eikä muuttua byrokraattisemmaksi. Erityisesti on pidettävä huoli matalan kynnyksen tuen varhaisesta toteutumisesta lapselle, nuorelle ja hänen perheelleen, kun koulusta tai oppilaitoksesta on tehty ilmoitus tarpeesta. Tiedonkulun sujuminen on varmistettava myös sosiaalihuollon- ja lastensuojelupalveluiden suunnasta koululle ja oppilaitokselle.

Työterveyshuolto

Työterveyshuolto on pidettävä itsehallintoalueillakin omana kokonaisuutenaan. Muutoksessa on turvattava työhyvinvointia, voimavaroja ja työuria tukevat työterveyshuoltopalvelut työpaikoille.

Työnantajilla on työterveyshuollon järjestämisvelvollisuus. Jokaiselle työssä käyvälle on turvattava työterveyttä ja voimavaroja edistävä ja työkyvyn ylläpitämistä tukeva työterveyspalvelu. Yhteiskuntamme kannalta on välttämätöntä, että työterveyshuolto toimii saumattomasti myös muutoksen ajan ja sen jälkeen. Perusterveydenhuollon palvelut eivät pysty nyt eivätkä lähitulevaisuudessa vastaamaan viiveettömästi työntekijän sairaanhoidon tarpeisiin.

Työterveyshuollon sisältöön ei pidä puuttua uudistuksessa. Työnantajilla tulee säilyä mahdollisuus järjestää työntekijöilleen sairaanhoitoa työterveyshuoltona. Työterveyshuoltoon liitettyllä sairaanhoidolla on oma merkittävä roolinsa työmarkkinoiden toimivuuden edistämisessä. Se turvaa sen, että työntekijät pääsevät sairastuttuaan viiveettömästi lääkärin vastaanotolle, hoitoon ja kuntoutukseen, mikä mahdollistaa työntekijän nopean paluun työhön.

Työterveyshuolto on myös rahoituksellisesta näkökulmasta syytä pitää omana kokonaisuutenaan. Työterveyshuolto rahoitetaan työnantajien ja työntekijöiden maksamin maksuin. Työnantajat maksavat työterveyshuollon kuluista kokonaisuudessaan noin 80 %. Osa työterveyshuollon rahoituksesta kerätään palkan sivukuluna Kelalle, joka välittää sitä eteenpäin työnantajille Kela-korvauksen muodossa. Itsehallintoalueiden rahoitus koostuu täysin eri periaatteen pohjalta.

Toimiva työterveyshuolto vähentää poissaoloja ja lisää siten kustannustehokkuutta. Opetusalalla työterveyshuollon asiantuntemusta ja palveluja tarvitaan tällä hetkellä muun muassa työn muutostilanteissa

sekä valitettavan usein myös sisäilmaongelmien ja työuupumisen hoidossa

19. 12. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen aluelinjauksesta.

Ei vastauksia.

20. 13. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen rahoituslinjauksesta.

Vastaaajien määrä: 1

- ks 10 ja 11